

DZIŠO NUúUúU RHEMA DüWü-GBALEÓ

Rhema nye nya siwo Mawu ÷tý 'gbly' tso anyigba kple Dziŕo ÷u

Agbaleŕsia fe nu ...a...la fe go eye wotu do si le Mawu kple 'miafe dzi fe nu gýmesese kple miafe gbýgbý dome' wo÷lye be woahere miafe gbýgbý kple miafe ÷utilaŕwode miafe dziŕlyŕte, elabena 'Mawu foa dzi fe biabia la ÷u'. Dzi nye nu si ma fa tso ÷utilaŕkple gbýgbý gbý. Dzime enye afisi wodoa go kadede si le Mawu, Afetý Yesu fe nukunu fe úu kple Gbýgbý kýkýe la dome lena. Esiata miafe dzime enye tefe si me doo dzo 'kadede' si Mawu di tso miagbý to afetý Yesu fe úu kple Gbýgbý kýkýe si nana ÷ufofo kpýkpý nukunutýe dzi le egbe me, nunana, mýtata, dýyýyý, katutu, ametakpýkpý, týtrý le etsý si gbýna kple katutu tso etsý si vayi la si me wodoa ÷utilaŕlena la dome.

Any nusi nye Dziŕo fe Agbo fe Nukunu la. Esia enye Mawu ÷tý fe Nukunu fe úu kple öutilaŕ si wofe fe go abe 'Afetý Yesu fe úu kple öutilaŕ ene ' Mawu fe Vi la' si ný anyigba dzi fe 2000 sý÷ enye si- Afetý Yesu Kristo. Ame feke mate÷u atsitre fe Mawu Kýkýtý la fe ÷ku me o . Elebe ame sia ame si dii la nato Gbýgbý Kýkýe la dzi. Mawu lýŕeye wota mý afe to Gbýgbý Kýkýe la dzi na amewo kataŕsi nye Afetý Yesu fe Nukunu fe úu la.

EME NYAWO

Nukunu fe agbo si yi Dziŕo, Eme Nyawo, Alesi Rhema fe nusryfe fe fefefia la dze egýmee1
Nusi katafenye nu gbaŕy le agbaleŕsia me enye be: Ade dzesi be Mawu le nu ŕom na wo÷2- 4
Ne enye be ele nu gefe hiaŕm tso Mawu gbý to nukunuwo dzi 5

Wý gbedodofa vavaŕy siwo atse ku fe numetoto 6
Dýdeasi fe foŕewo le tiatia kple nukunuwo fe amesi susu wý megbe 7
Azýlizýzý le Dziŕo Fiafuŕe manyamanya la me asiŕuŕlu 8
Mawu ta mý afe fi na ÷utsuwo kple nyýnuwo si dzi woazý le Dziŕo Fiafuŕe la me 9
Alý fe amesi awu dzifuŕa afe dzi kple taŕonya 10
Agbenýný dzifuŕutýe kple Rhema fe ÷ufofowo 11-12

(De dzesi be nusi xexleŕme dzesi si le tome nye axa si me nakpý fefefia siwo le Rhema fe dýwý-gbaleŕme le)

Ne ekpý nafe le dzogui sýsýe ene tata me le agbaleŕla me gýme enye afý siwo le nawo÷be na afe!

Alesi RHEMA fe HEHEXÜŠE fe , efefia sia dze egýmee

Anye feetýŕenye si le fe 2013 lia fe siamlym me Gbýgbý Kýkýe la ŕo nu kplim eye wobe: «Medi tso esiwo÷me be natu Rhema fe hehexýfe la». Enumake Gbýgbý Kýkýe tsý Mateo ta 13lia nam Mateo 13 : ¹¹ Afetý Yesu be '': Elabena miawo la wona mi be mianya dziŕofiafuŕe la fe nu ...a...lawo, ke woawo la womena wo o.¹²

Alesi wole be woadi nue, Ase gbe, Axý nu kple Afe afýe

«Mekpý d'ifufu» eye «Mewu d'ifula» le Nuwo katafme

2

Elabena amesi ke nu le esi la, eya woana nui, eye woagba go ný' 'Mehiafibe miase nusi miexlef la gýme kple miafefe susu. Negbe fefefia si tso Gbýgbý Kýkýe la gbý ko ate÷u akpefe miã÷u be miase nu gýme tso dzi me, emegbe miãtrý susu.

Wo÷ly agbalefia fe dziifo fe nukpýkpý nu le anyigba dzi le kpýfe÷u me : «nuwo katafwo enu wý», «ele miaku bena mianý agbe le Kristo me», «elebe woagbugbý mi adzi», «mienye nu wýwý yeye le Kristo me», «Ame afeke mate÷u adze Mawu ÷u xýse manýmee o», eye **Mateo 19:29 lia be : «Miaxý telefófo alafa eye mianý agbe mavý la dome».**

Amedzýdzýe fe gbedodofoa alafa eye mianý agbe mavý la dome». Amedzýdzýe fe gedodofa si nu sefa te÷u woanu gefe mienye dziifulawo eye miewu dziifulawo le nuwo katafme. Nusiwo kataf÷u mefo nu tso la, le miafefe agbe me wý, elenawoefe nazý le dziifo fiafulfe la me le anyigba dzi, eye maný dziifo mavý la me. Ne mele eme nenema *be ebiy* la, ame tiatia nyenye fe nukunu kple nubiafia fe nukunu mý la, le nugýmesese kple «dzi feka ko me», Trý dzi me to Afetý Yesu fe nukunu fe ùu kple ÷utilaafi eye nabia Afetý la fe lýlyhu kple mý ta se na woagbe le woedzi me.

'Midi Nye Dzi kple Nye ökume gbafeye woatsý Nuwo katafna mi le Nye mý la nu'

Kpýkpý yi fe me

Elabena Gbýgbý Kýkýe la fo nu kplim eye wole: «Medi tso esiwome be natu Rhema fe hehexýfe la». Enumake Gbýgbý Kýkýe tsý Mateo ta 13lia nam eye be mado Afetý Yesu fe dzi alesi dze le agbalefia kple hadzigbalefia me '': Metui fe Mateo 13: 10-13 lia dzi kple Mateo 13 lia katafýmesese to Gbýgbý Kýkýe la dzi . Nya siwo katafAfetý Yesu gblý wonye lododowo (kpý Yesaya 6:9-10, Mateo13:10-15).Mehiafibe miase nusi miexlef la gýme kple miafefe susu. Negbe fefefia si tso Gbýgbý Kýkýe la gbý ko ate÷u akpefe miã÷u be miase nu gýme tso dzi me, emegbe miãtrý susu abe alesi Afetý Yesu di tso miã gbý be miase ene.Bia Gbýgbý Kýkýe la be woafe nyati 'lododo' kple 'Xýse' gýme.

Esia yi na «amefekafeka» kple na «Amewo kataf to Afetý Yesu fe nukunu fe ùu ÷utilaafi dzi, me nye na subýlawo fefe ko o.

Mateo 13 : 10-13, «Tete mesrylawo va egbý gblý ný bena» nuka ÷uti nefe nu fom na wo le lododo me ? 11Eye woký edzi gblý na wo bena : **Elabena mawo la, wona mi bena mianya dziifiafulfe la fe nu ...a...lawo, ke woawo la womenawo o. 12 Elabena amesike nu mele esi o la, nusi ke le esi la woaxý eya hafe si. 13 Eyata mele nu fom na wo le lododowo me fo, alebena wole nukpým, eye wome kpýa nu o, wole nu sem, eye womesea nu ahayi egýme se ge o».**

Wo÷ly agbalefia fe dziifo fe nukpýkpý nu le anyigba dzi le kpýfe÷u me : «nuwo katafwo enu wý», «ele miaku bena mianý agbe le Kristo me», «elebe woagbugbý mi adzi», «mienye nu wýwý yeye le Kristo me», «Ame afeke mate÷u adze Mawu ÷u xýse manýmee o», eye **Mateo 19:29 lia be : «Miaxý telefófo alafa eye mianý agbe mavý la dome».**

Ame dzýdzýe fe gbedodofoa alafa eye mianý agbe mavý la dome». Amedzýdzýe fe gedodofa si nu sefa te÷u woanu gefe mienye dziifulawo eye miewu dziifulawo le nuwo katafme.

Alesi wote be woadi nue, Ase gbe, Axý nu kple Afe afýe

«Mekpý d'ifufu» eye «Mewu d'ifula» le Nuwo katafme

3

Nusiwo kataf ÷u mæfo nu tso la, le miafe agbe me v́y, elenawoèbe nazý le dziifo fiafulfe la me le anyigba dzi, eye maný dziifo mavý la me. Ne mele eme nenema *be ebiy* la, ame tiatia nyenye fe nukunu kple nubiabia fe nukunu mý la, le nugýmesese kple «dzi feka ko me», Trý dzi me to Afetý Yesu fe nukunu fe úu kple ÷utilafdzi eye nabia Afetý la fe lýlyñu kple mý ta se na woè agbe le woèdzi me.

, e nelyife nusi le Afetý Yesu na woèagbea?, ekema nanyý be : Naneke menye mele o, esia hiafagbe si katafnený vayi kple esi nýme nele egbe, evý Afetý Yesu be : «Meva be manawoè ablyfe» Afetý nami nuwo katafvavafe esime woký Efe úu fi eye wobia mienuwo kataf

Na mawo la : Lýl Afetý woè Mawu la kple woèdzi blibo, woèluúy blibo, woè ÷utilafblibo kple woè ÷usefblibo. Mateo 22:37 esia nye dý si wote be nawý. Romatýwo 12:1

Agbalefia ate ÷u eye wofo la kpefe ÷u woèbe nazý le dziifofiafulfe la me le anyigbadzi eye naný kadede me kple dziifo mavý la, ne nye be efasi le **fokuiwoè ÷u ko**.

E ÷lýla fe nya : Mele zýzým le dziifofiafulfe la me la nyigba dzi : medi eye wotiam be mase nu kple to, afoto eye maxý ÷ufofowo tso dziifo fiafulfe la me le anyigba dzi la gbý.

Susu kple agbenýný le anyigba dzi : mený eme kpý eye nye me gadi fefe be matrý yi fe egbý o be makpý alesi amemamlý le agbený mui le woawo ÷utý fokui si dziifofiafulfe la le anyigba dzi manýmee o.

Nukunu siwo fo nye gýmesese la ta wo gale edzi yim le nye agbe me eye nye dzi kple nye gbýgbý wole fe dziifo ÷u.

Nusi katafenye nu gbaťy le agbalefia me enye be Mawu le nu fom na woè

1- Rhema enye :

a) Woatia woèto Afetý Yesu fe nukunu fe úu la me.

b) Adi vevie be yease nu tso Gbýgbý Kýkýe, efe lýlyñu kple mýwo gbý.

c) Axý d'oi fe didi afe be nawý nusianu si Gbýgbý Kýkýe la bia.

d) Axý mýtata nukunutýe kple nuhiañiañwo kpýkpý alo mýtata tso fo fe afe yi fo fe bubu kple nuhiañiañkpýkpý be nawý nusi gbýgbý kýkýe la abia tso gbý woè

e) Akpý týtrý le woèd'oi kple tamesusu me to d'oiifofiafulfe fi va anyigba d'oi la me.

f) Axý nukunu be nate ÷u alebe na woèd'oi, tamesusu, katutu, nuhiañiañkpýkpý, ametakpýkpý, d'omedidiwo kple týtrýwo le mý si d'oi Gbýgbý Kýkýe la le wokplým toe kple le nyad'ýd'ýwo me.

g) Afa Afetý Yesu fe Nukunu fe úu la kple Gbýgbý Kýkýe fe Gbe abe nud'id'enu siwo akpý tawoèle mýtretrewo me be nalike fe D'oi fo Fiafulfe fiva anyigba la me.

h) Se egýme be Afetý Yesu fe úu kple Gbýgbý Kýkýe fe Gbe woafega woètso woè ÷utý, amewo kple xexeme fe blablawo me eye woakpefe ÷u woèbe na'ý alike fe D'oi fo Fiafulfe fiva anyigba d'oi la me.

i) Agbalefia me nye nu si ati woè, ke bo ÷ **ad'ra wofo gbesiagbe** alike fe afima eye naný agbe le D'oi fo Fiafulfe fi va anyigba yi mavýmavý me.

2- Gbýgbý kýkýe fe gbe sese

a-Miase egýme be gbýgbý la fe gbe enye amlima kple nukunu afe evý enye nyatefe si wote be makpý fo.

b-Asrý Bibla xexlefe dziifo fe fefefia la nu, ana be naxý nu te fe alafa eye akpý gome le agbe mavý la me. Miafe agbe fe tafod'oi enye be mæ ke fe Kristo fe tafodzi si Mawu na mæla ÷u woazu mæty.

c-Miase nu gome Gbafkple d'oi emegbe kple tamesusu : ...esia...i elebe mænya vovototo eye mæganý fuflum o.

d-Alý fe gbýgbý kýkýe fe gbe alo efe wýfe dzi. Adoto kple woèdzi emegbe wo gbýgbý axye. Ko hafi nusi ke dogo la ado ÷utilafe woèagbe me.

Alesi woṛe be woadi nue, Ase gbe, Axý nu kple Afe afýe

«Mekpý d'ifufu» eye «Mewu d'ifula» le Nuwo kataṛme

4

Anye Yesu Kristoṛe nusrývi

a-Nýnýme feka si ana be nazu Kristo ṛe nusrývi to afetý Yesu ṛe nukunu ṛe úu kple ÷utilaṛdzi

b-Axý ÷utifafa si ṛe gýmesesewo kataṛta

c-Ase gbe tso gbýgbý kýkýe la gbý, Axý eṛe nyawo kple didi vevie be atsýwoa de dýwýwý me.

4- Axý ÷utifafa si ṛe gýme sese wo ta

a-a) Woè tamesusu la ade to aga deto fe d'í le D'íEo Fiafuṛe fi va anyigba d'í la me afisi na gbýfe eme le.

b- Ekema ekpý mý ayi fe foṛe bubu.

5- Mány anyi kpoo eye mányý be nye enye Mawu

a- „ esia...i si akpý fokui nye le Mawu ṛe ÷ufokpýkpý ṛe fli me la, «zi kpoo eye nyý be nye enye Mawu» eye tsýe wý agbe na fokui woṛe kuxiwo afe fa eye Mawu ṛe didiwo na amegbetý adý ÷utilaṛle ÷gý woè

b-Ekema nyý be nuwo kataṛnye Afetý Yesu tý, woemýwo do go kple eyama tý.

6- Mádi Mawu fiafuṛe la gbagbia gbaṛ eye nuwo kataṛasu mási

a-Ne evame be medi Mawu fiafuṛe la le nyateṛeme la, mage fe ene eye mado go kple Mawu ÷kume kple ÷kume. Naneke maganý vevie nam le nye agbe me o. Etsý si vayi kple esi gbýna la wome gali o. Nye me ga le agbe na fokui nye o ke bo÷ na Mawu kple eṛe fiafuṛe la tý ko.

b-Mate÷u aný Mawu ṛe lylýṛe Fiafuṛe la me, eye mase eṛe amegbýnýný me.

c-Evý ne evame be nye didi enye be makpý alo maxý nukunuwo la, manyý be medogo le Mawu ṛe lylýṛe fiafuṛe la me afisi mený eṛe ÷kume le, le eṛe amegbý nýný la me, le anyigba dzi le.

d-Asia ana be nye fukpekpe adze egýme le Mawu ṛe ÷ku me. Nu sia afe nye nyateṛetýnyenye kple edzi si le asi nye tutu afia le Mawu ṛe ÷kume, be megale Mawu ṛe lylýṛe fiafuṛe la me.

7- Aný agbe la Mawu fiafuṛe la me le anyigba dzi

a-Asia nye nusi dzý vayi le Edem bý la me, emegbe la, le gbeadzi eye le ÷gbedodo nyigba la dzi.

b-Le egbe ÷kekewo me la, ate÷u aný agbe le dziṛo fiafugbe la me le anyigba dzi to Afetý Yesu ṛe nukunu ṛe úu kple ÷utilaṛ la me.

c-Filila la, woatsý woṛayi dziṛo, kple mavý mavý me to Afetý Yesu-Kristo ṛe nukunu ṛe úu me kple fokui me yiyi blibo la me.

8- Mawu enye ÷usekataṛý kple Fiawodzifia

9- Mawu afeke maný ÷gý nye o

Mawu dese be «mawububuwo alo nuvýṛ maný ÷gý nye o». Mise egýme be : mawuwo kple nuvýwo folia wonýwo.

10- Alyṛ Afetý woṛ Mawu la, kple woṛdzi blibo, woṛluúy blibo, woṛtilaṛblibo, woṛgbýgbý blibo kple woṛuseṛ blibo

a-Mawu Gbýgbý kýkýe kple Afetý Yesu woava ný anyi kpakple amegbetý si «lyṛeṛe Mawu kple eṛe dzi blibo, eṛe ÷utilaṛblibo, aṛe luúy blibo kple ÷useṛblibo.

b-Mawue na ÷ufofo la to Gbýgbý kýkýe si ate÷u eye woný agbe le me nye eye woṛafia nuwo kataṛnu. Esia enye aný agbe le dziṛome le anyigba dzi le egbe me.

c-Mawu me di be yeany exý si amegbetý tu kpakple eṛe asi la me o. Egale nenema ko egbea haṛ: Gbýgbý kýkýe la mele amegbetý ṛe susu alo eṛe dýwýwý nyuiwo me nýge akpý o. Negbe nusi tso Gbýgbý Kýkýe la me ko.

11 Gýmesese si le Mawu ṛe lylýṛa si

a-Mawu melynha eṛe nuwýwý si wý fuṛkple nuvýṛo « nuvýṛafeke maný ÷ku nye me o», evý le Yesu me la nuwo kataṛ le yeye.

b-Mawu wý fesiafe be yeatsý mányrýṛe eṛe nukunu ṛe úu la me, alebe máxý nuvý ṛe tsýtsý ke be woatsý ake mávavaṛ Le Yesu me la, mázu nuwýwý yeye, eye máxý eṛe lylýṛ enumake esi ke máekpý týtrý tso eyama me. «Mele miame, eye miele menye» eye «nye la menye nuwýwý yeye le Kristo la me».

12- Zu dzifula

a-Ekpý dzifufu eye ewu dzifula le nuwo kataṛme xý dzifufuwo kataṛto.

b-Afetý Yesu ṛe nukunu ṛe úu la me kple gbeṛifi kpakple mý tata si tso gbýgbý kýkýe la gbý.

c-To má dzi la, gbýgbý kýkýe na be nuwo doa ÷utilaṛ

Alesi wołe be woadi nue, Ase gbe, Axý nu kple Afe afýe

«Mekpý d^oifufu» eye «Mewu d^oifula» le Nuwo katałme

5

13- Mawu Ƽe ÷ufokpýkpý Ƽe fofo la tso gýmedzedzea me ke

- a-Se egýme be ÷ufofo kpykpý Ƽe fofo tso gýmedzedzeame la tso dzime. Afetý Yesu Ƽe dzime, Gbýgbý kýkýe kple Mawu Ƽe dzi si ný anyi tsał eye si nye nya la tso keke gýme dzedzea m:÷ufokpýkpý Ƽe fofo ný anyi fe Mawu feka etýłla me, afisi kuxiafe me le o, negbe ÷ufowowo ko
- b-Azu ÷ufokpýkpý Ƽe fofo la tý, nenyebia Mawu Ƽe dzi na fokuiwoeko, alabena afetý Yesu Ƽe nukunu Ƽe úu la xelle fe ta xoxo eye týtrý afeke megaliný o.
- c-Ne enye be ele Mawu Ƽe dzi biam la, tsý fokuiwoena blibo. Woegbýgbý kple woedzi blibo de Mawu Ƽe asi me, eye nyý be «nuwo katałwu enu vý». Akema tso wodzi Ƽe goglofe ke la, nyý be ye le agbe le ÷ufofo siwo va eme na ye tso gýmedzedzea me.
- d-Nyagbewo ; dzixýse kple nubiabia wołe amegbetý Ƽe fołe sýetý. Be ame naný fołe kýký le xýse kple nubiabia si tso Mawu gbý la me hiałnuwo katałtso gbýwoeg kpefe woame nyenye katał ÷u, kple nusiwo katałmekpýsu si asi woekpý o kpakple esiwo katałhałmele kpykpýge gbefe o. Esia nye tefle kýký si aný hafi abia Mawu Ƽe dzi kple woedzi blibo kple woesełblibo eye afisi Mawu ana woesełe eye ase Mawu Ƽe amegbý nýný le eye akpý «Mawu ÷kume kple ÷kume». , Tefle si dzixýse zua nunya lena si nye xýse, kple afisi Xýse dýa ÷utilałlena.
- e-Tefle ma ko ÷ufokpýkpý Ƽe fofo la woadý lena elebe woela akpý ÷usełto Mawu Ƽe lylýhu me kple efle mýwo dzi.
- f-Tefle ma ye týtrý va na eme le eye kuxiwo dzea tsýtsrýłgýme lena.
- g-Mayi edzi aný dzimetýtrý dzi gbesiagbe alebe mate÷u azý eye aný ÷ufokpýkpý Ƽe fofo la me, elabena nu mamlywo katałzu amedzro nam le anyigba dzi, le ...ema...i, blibodede úete , ÷usełafeke mele edzi o.
- h-Kuxiwo dzea egýme le agbe me ne evame be womenya nu ku fe ÷ufokpýkpý Ƽe fofo la ÷u o, eye ne wome dzesibedzý tso dzi me o. Tso dzi me la miate÷u atrý fe Mawu Ƽe nukunu Ƽe agbenýný Ƽe nýnýme ÷u, eye mate÷u adzesi be woxe Ƽe fe eta xoxo.
- i-Eyýwo be nukukuwo alabena egagbugbýtrý fe alesi wokpýa ÷ufofo wołe tso gýmedzedze Ƽe dýwýnuwo ÷u. «Afetý Yesu Ƽe nukunu Ƽe úu». Esia nye nu vivi Ƽe fofo si tso dziłto va anyigba dzi to Mawu Ƽe dzifufu la ko dzi
- j- Õufofo la ÷utý mele gbedodofa me o(abe alesi megblye le axa 11lia me ene o). Leekuku fe nusiwo=ly fe fołe (j kple k wo me), wotsý esia nam le esi me mený Togo Afrikale Ƽe 2016lia me .Esia enye be, matsý nye asi ada fe nye ÷go nu eye tso nye dzi me magbly be . 'Afetý Yesu woenukunu Ƽe úu kple wo nukunu Ƽe ÷utilałle nye susu me . Awý esia zi atýle amefokui yiyi me.De dzesi be atý te susufefe 'eye axý ÷utifafa si Ƽe gýmesesewo katałla ta'.Emegbe gayi edzi ne atsý woesusu ada fe Edzi, aný gbýgblym , 'va nye susu me Afetý Yesu. Ekema adze Afetý Yesu Ƽe susu xýxý de woesusu me .
- k- Ayi edzi awý nenema ke kple woedzi.Matsý nye asi ada fe nye dzi dzi agbly be . 'Afetý Yesu woenukunu Ƽe úu kple wo nukunu Ƽe ÷utilałle nye dzi me' . Awý esia zi atýle amefokui yiyi me, eye ase gbe be 'zi kpoeye nyae be Nye Enye Mawu'. Biblia be Mawu foa dzi Ƽe biabiawo ÷u eyvył esia enye Efe dzi si wołla fe woedzi dzi. Ne ele esia wým ÷di sia ÷di kple fiełsia fiełekema adze Mawu vyył gýme. Esia enye 'Dzilfofiafulle fiva anyigba dzi'
- l- Esime mlený Togo le Afrika nyigba dzi , Afetý Ƽe nu nam be mafia susu sia amehawo.Eye wozý le eme! Le ewýwý megbe abe mliti 5 yi mliti 10 ene , menýa Dziłto kpým wonýa úuúum fe amehawo dzi eye wodze dzodzom nyanya henýa anyi dzem tsý wołe zikpuiwo dzi le gbedoxý la katałme. Le nye nukpýkpý nu Pentekoste la dze egýme.Esia enye Dziłto fi va anyigba na amewo katał Mede dzesi be elena ame afe be woadi eye woaxý Mawu Ƽe numakpýmakpýwo dzi ase alebe Dziłto nu naúu fe edzi.Esia awýe be woate÷u akpý fefefia fesiafe Ƽomevi si atso Afetý la gbýna wo la dzi nyuie. Mede dzesi be fefefia gefe wodoa go tso Mawu Ƽe ÷utifafa me, si ÷u gafefe tso xexe sia me gbý, týtrý hena vovo kpena fo, eye Mawu Ƽe nu...a...la siwo de blibo suna wokatałetýxýetýxý le tsý si gbýna me.

Alesi woḗbe be woadi nue, Ase gbe, Axý nu kple Afe afýe

«Mekpý d'ifufu» eye «Mewu d'ifula» le Nuwo kataḗme

6

Ne edi nukunu geḗe tso Mawu gbý la

= > **Elena woḗbe naye to bena Gbýgbý Kýkýe la naye dzi le woḗagbe me**

1- Se egýme tso woḗdzi kple susu me alesi Gbýgbý Kýkýe di tso miágbýe be miáxléBiblia

a- XléIIMose 20:19: Israel-viwo medi Mawu be woḗto nu na ye o, eye wogblý be: « Woḗla ḗo nu kpli mié, eye miáfo to asee, ke Mawu megaḗto nu kpli mié, bena miágbaku o.» Wokpý Mawu ḗe ÷useḗeye woxý se ewo siwo ḗo nu ku fe nusi wým wole fe Mawu kple woḗe duký ÷u ÷u.

E÷lýla la ḗe fefefia: Mose yi fe gbedzi afisi woḗto go kple Mawu le.Mawu ate÷u ado go kple Israel-viwo le afi si wole, elabena gbaḗMawu gblý be ' mese woḗe ...lidodo', eye evelia, elabena Mawu va wogbý abe alesi woḗa Mose gbý ene. Nusi woḗe be woawý ko enye be woate fe Mawu ÷u ko abe alesi Mose te fe Mawu ÷ui ene. Ekema Mawu aḗto nu na wo abe alesi woḗto nu na Mose ene, Mawu ḗo nu kple Abraham , nukata maḗtoe na woḗ Eḗonu kplim.

c- E÷lýla la ḗe fefefia: Ne metsý fokui nye na, eye nye medi be matsi teḗe feka o, ke Gbýgbý Kýkýe la ate fe ÷unye.

2- **Xlénu eye nase nu gýme tso woḗdzi me emegbe woḗsusu me, ase nusi nye Gbýgbý Kýkýe la ḗe tafodzinu le Biblia .**

a- Ase nu gýme tso dzi me eny

b- Axý mawunya kpukpuiwo to Aḗetý Yesu ḗe nukunu ḗe úu kple ÷utilaḗla me be woḗsusu dzi naký be naxý nukunuwo.

c- Elena Gbýgbý Kýkýe be woḗfia, woḗto nu alo afe mawunya kpukpuiwo fe go, ekema mawunya kpukpuiwo woado ÷useḗ woḗeye akleḗfe me woḗ

d- Mawunya kpukpuiwo woakeke Dziḗofiafuḗe la fe dzile me woḗkple to dziwoḗ?

e- Biblia me kpukpuiwo nye lododowo; xléMateo13:10. Xý fefefia to kpukpui la me yiye vasefe esime naxý fefefia tso Gbýgbý Kýkýe la gbý. Esia enye Dziḗofiafuḗe la fi va anyigba dzi, edo na ÷useḗame eye woḗdo ÷utilaḗ

f- Ne Mawu kplý woḗyi kpukpui la gbý le Eya ÷tý ḗe gýmesese nu, ekema ase egýme le gbýgbý me, muwunya kpukpui la me kýna eye nukunuwo dzýna. Efe na Xýse Vavaḗy la fe go.

g- , efefia xýxý tso mawunya kpukpui afe ÷u enye be wokleḗfe me woḗwu tsaḗafega woḗeye atrý woḗ

h- , efefia xýxý tso mawunya kpukpui afe ÷u enye be woḗna woḗdzifufu fe dzi wu tsaḗle azýli zýzý si dzi neḗe le Dziḗofiafuḗe fi va anyigba dzi la me.

i- Ne edi Dziḗofiafuḗe fi va anyigba dzi fe edzi wu tsaḗla, ehiaḗgýmesese si atso Biblia ÷lýla la gbý si nye Gbýgbý Kýkýe si lolo wu Biblia la ÷tý gbý na woḗ E÷lýla la gbý fe ÷y÷ly dzesiawo dzi le Biblia me, eye wogagbý fe kpukpuiwo ḗe fefefia si trýna ame ḗe dzi kple ame ḗe susu dzi. Wo kple ve ḗe wýḗe le woḗagbe me, gake elebe woanyae be Gbýgbý Kýkýe la enye Biblia la ölyla kple efefia nala la enye Gbýgbý Kýkýe, alebe Biblia me nyawo nava eme abe alesi dze ene.

j- Esia enye gbýgbý me ḗe kadede si le woḗkple Gbýgbý Kýkýe, Aḗetý Yesu kple Mawu dome.Ne enye be etsý fokuiwoḗde Aḗetý Yesu ḗe nukunu ḗe úu kple ÷utilaḗte, ekema wotia woḗbe naný Dziḗofiafuḗe fi va anyigba dzi me. Biblia afokpe Dziḗofiafuḗe fi va anyigba dzi ḗe dýwýwýwo le woḗagbe me kple kadede si le woḗkpakple Trinita dome , ne enye be Gbýgbý Kýkýe la fe nusiawo fe go to Eḗe Biblia dzi.

k- Mate÷u axý nusiwo tso Dziḗofiafuḗe fi va anyigba dzi la me kple woḗsusu o, negbe to Gbýgbý Kýkýe ḗe fefefia kple ÷useḗme. Ekema woḗsusu atrý fe nusi Mawu di la ÷u.

l- E÷lýla ḗe fefefia: Ehiaḗbe Gbýgbý la nakleḗfe Biblia la dzi. Menye fe susu ḗe gýmesese nu o, gake ne enye be mexý Aḗetý Yesu ḗe nukunu ḗe úu kple ÷utilaḗ ekema Gbýgbý Kýkýe atrým to ÷ugbedodowo dzi, eye nukunu adze egýme tso fifia dzi.

m-E÷lýla ḗe fefefia:Tso bazý dzi menyae be mexý ÷ugbedodowo. Ne enye be mehiaḗGbýgbý Kýkýe ḗe llyḗnu kple eḗe mýwo na nye agbe , mayi fokui nye me le Eḗe ÷ku me, ato le fokui nye me agefe Aḗetý Yesu ḗe nukunu ḗe úu la me. Ekema Gbýgbý Kýkýe la aḗto nu eye woḗdo ÷utilaḗ

n- Biblia me kpukpui kple fefefia kple nukunu ḗe ÷utifafa, alo Rhemakple fefefia kple nukunu ḗe ÷utifafa wona woḗzfifufu eye awu dzifula le nuwo kataḗme.

Alesi woë be woadi nue, Ase gbe, Axý nu kple Afe afýe

«Mekpý d^oifufu» eye «Mewu d^oifula» le Nuwo katañme

7

Afý siwo dze be woafe le tiatia kple nukunuwo xýxý v́y megbe , ezý eye nalike fe Dziñfoiafulle fi va anyigba dzi la me faa.

- a- Mawu tsý nu le viviti me eye wotsýe na kekeli. Esia enye nukunu si tso Gbýgbý Kýkýe eye metso amegbetý ðe dýwýwý feke me o.
- b- Elenam be maný edzi' aku le Kristo me be maný agbe le Kristo me' gbesiagbe, wu be 'maný agbe be maku'.
- c- ' Nye mýwo menye miañfe mýwo o, miañfe mýwo, menye nye mýwo o, Nye susuwo menye miañfe susuwo o eye miañfe susuwo menye nye susuwo o elabena nye mýwo ký wu miañfe mýwo eye nye susuwo ký wu miañfe susuwo'
- d- Ehiañ be kakafe dzi nasu asi nye be Gbýgbý Kýkýe fu agbo fe nye susu kple nye dzime didiwo dzi.
- e- Zi alesí madi Añetý Yesu ðe nukunu ðe ùu kple ÷utilaë la nenemake makpý týtrýe enye ma
- f- Mese egýme tso nye dzi me bena woë tsi nam le Añetý Yesu ðe nukunu ðe ùu kple ÷utilaë la me le esime mele zýzým le eme.
- g- Wotiam hena Dziñfoiafulle fi va anyigba dzi menýný me le esime nye dzi tia Añetý Yesu ðe nukunu ðe ùu kple ÷utilaë. Esia enye mý si Mawu ta.
- h- E=lýla la ðe fefefia: Gbýgbý Kýkýe la wýna tiatia eye woëna na nu; nusi wodi tso gbý nye, ko enye be mase nu, afo to, eye malala nusi Gbýgbý Kýkýe la awý.
- i- E=lýla la ðe fefefia: Elena woëbe maný edzi 'aku le Kristo me be maný agbe le Kristo me' gbesiagbe, atrý le nye dzi me, atsý ÷tikýkýe katañna Mawu eye agblý be ' ýñAñetý'. Ekema axý agbe si tso Dziñfo si le Nukunu Dziñfo Fiafulle la me le anyigba dzi.
- j- Mawu be ''Nye mýwo menye miañfe mýwo o, miañfe mýwo, menye nye mýwo o,'' gake wova kpena zuna Eñe mý feka
E=lýla la ðe fefefia : Nusianu si nawý le woë-tý woë-useñnu metso Añetý Yesu ðe nukunu ðe ÷useñme o, Mawu mehia kpekpefe-u o negbe miañfe tofofo ko. Tofofo nyo wu v́sa le nuwo katañme
- k- E=lýla la ðe fefefia: Woëdzi kple woësusu wohiañ Gbýgbý Kýkýe ðe agbofufu fe nu dzi kple fefefia si tso Dziñfoiafulle fi va anyigba dzi la me. Ekema Gbýgbý Kýkýe afi afýfoñe siwo hiañna woëagbe be nazu dzifula kple amesi wu dziifula le gowo katañme.
- l- Zi alesí madi Añetý Yesu ðe nukunu ðe ùu kple ÷utilaë la nenemake makpý týtrýe enye ma

10-Xý nukunuwo le woëagbe me

Ge fe nukunuwo me

- a- Xý-gbýgbý kýkýe la ðe d^oi eñe nu bubuwo katañwoasu asi woë
- b- Katutu añetý Yesu gblý be : «Meva be mafu viviti la d^oi» Yied^oi ko nalýfe Añetý Yesu ðe nukunu ðe ùu la d^oiko eye megafe mý na tamesusuwo, gbýgbý ÷u o. Añetý Yesu ðe nukunu ðe ùu la ko xexea ðe nuwuwu ÷u o. Añetý Yesu ðe nukunu ðe ùu la ko dafe weëta d^oi, wo=tilaë wo=tilaë wogbýgbý kple nusianu si nanawo kuxi la d^oi. Le ÷keke feka akpýe be wodee ga ye. Se eye nawý nusi gbýgbý kýkýe la gbý na woëalo bia tso asiwoëbe wý la enu enu. Awýe ùyñyë ko, woë=utý anye. Vovome nýný ne ÷u woë
- c- Dýyyýy. Ne enye be efoxaxa me la, buxame tso nusi tutu Mawu, Añetý Yesu la, Añetý Yesu ðe nukunu ðe ùu la alo gbýgbý kýkýe la avowý la ÷u, ekema woëgbýgbý la avo tso xaxa si me eye Añetý Yesu ðe nububu ðe ùu la akplý woëayi fe d^oiñfoiafulle la fi va anyigba d^oi la me.

Alesi wote be woadi nue, Ase gbe, Axý nu kple Afe afýe

«Mekpý d^oifufu» eye «Mewu d^oifula» le Nuwo katañme

8

d- Nuhiahiakpýkpý. Afletý Yesu gblý be : «Meva be nakpý vovo» Me edi be yeakplýame fo eye me d^oe afýfefe afe gýme ku fe edi be yeakplýame fo eye ne d^oe afýdede afe gýme ku fe e÷u la, wýkusi ko bia be nakpý vovo. Nusia ana wo mýnukpýkpý be naxý huhiahiakpýkpý ðe nubernuwo le d^oiffo Fiafulfela me. Afýdede 2 lia : Bia gbýgbý kýkýe la tso wo d^oime efle lylýnu kple efle mýla fe wokuxi la ÷u. 3 lia Bia gbýgbý kýkýe la be woagblý efle mýtata kple efle ÷fofo la na wo xýe eye nawý e÷udý kple. wo ameblibo la katañ 4 lia : Esia enye gýmed^oed^oe nawo be naxý nusi ke le d^oiffo Fiafulfe fiva anyigba la d^oi me ku fe Mukunuwo, nukuwo kple nukunuwo d^oiyiyi ÷u.

e- E÷lýla la ðe , efefia : Afletý Yesu gblý be «Mido gbefa be Wofiafulfe nava, be woawý lylýñ nu le anyigbad^oi abe d^oiffo ene» Esia gbefefefefe afe . Yesu la gafe gbefla hañbe : «Mewý na nuio ko Fofonye gblý na nam be mawý». Evý nukata masusu nu sýe, awý nu sýe eye maxý nu sýe, evý mate÷u afe gbe, awý nu, axý nu abe alesi Afletý Yesu dii nam ene hafi. Kristo ðe susu kple Kristo ðe dzi ate÷u aný miási. Esia nye nusi dzi nye susu noa ...esia...i, efanye melýñ alo megbe o.

f- Esia enye mý si dzi metona dona gbefa (Nyeme dona gbefa abe alesi wofia nu hamewo me ene o, elabena womenana kutsetse feke o). Nusi mewýna la enye magblý bena (Woñukunu ðe ùu kple ÷utilañ AfletýYesu, woñlýlýñu, woñmý la, woñGbýgbý kple woñamegbýnýný).Ekema maka fe edzi bena wotiam eye nye nu dzýdzi nagbýgbý Kýkýe.Gbýgbý Kýkýe nya nusi le nye dzi me xoxo. Ekema mayi edzi aný nusi nye Gbýgbý Kýkýe ðe didi la xým de menye esime matrý nye susu kple nye dzi fe Gbýgbý Kýkýe la ÷u. Emegbe madze nusi tso Gbýgbý Kýkýe la me gbýgblym eye woava eme. Esia nye nusi AfletýYesu wýna .Esia mewýna ne mele Dziñofiafulfe fi va anyigba dzi ðe foñe 5lia kple 6lia me.

11- Týtrý nye nu afe si tso Dziñofiafulfe la me

Esime ne le anyigba dzi xý týtrý si tso Dziñfo

a-Zi alesi medi Afletý Yesu ðe nukunu ðe ùu kple efle ÷utilañ nenema ke makpý týtrý, ase nu gýme eye maxý Dziñofiafulfe fi va anyigba dzi.

b- Mase Gbýgbý Kýkýe la ðe gbe eye mawý edzi

c- **Afisi anye teñe si Dziñfo fi va anyigba** wýa dý lena eye matrý dzi me le nusiwo gbýna la me:Mabia be maxý Afletý Yesu ðe nukunu ðe ùu kple ÷utilañ axý ÷utifafa si ðo gýmesesewo katañta eye afo ta fe ' zi kpoo eye nyae be nye enye Mawu gbý'. Le gota nuwo mate÷u atrý zi feka o, gake le nye dzi me xýse si nye 'dzifufu kple wu dzifula' va dzý'. Esi enye galfoto si me nye dzi atý te fe teñe si woaný eye wogade to fe edzi wu tsañ, be maxý motata tso Gbýgbý Kýkýe gbý , abe alesi dze e÷u ene, eye nye susu adze Gbýgbý Kýkýe la ðe mýwo gýmesese gýme. Esia nye mý si dzi woato agba fiñode si ÷u woño nu tsoe le Mateo 13:22 lia me eye ayi ÷gý axý Mateo 13:22 lia ðe ÷ugbedodowo.

d-Mekpý týtrý, mele nukunuwo xým eye menye dzifula afe le Dziñfo fiva anyigba dzi la me, si nye nusi metom mele egbe. Elabena medze afa÷u be nyemawýnusi ave dome na Gbýgbý Kýkýe o, elenam be maný kadede me kple Afletý Yesu, Afletý Yesu ðe nukunu ðe ùu kple ÷utilañ Gbýgbý Kýkýe kple Mawu ÷tý. Lylýñ ðe nya sia manye le ÷utilañ nu o, ke le gbýgbý me ko. Emegbe Afletý Yesu ðe nukunu ðe ùu kple Gbýgbý Kýkýe woana be lylýñ ðe ÷utinya sia nadze go le ÷utilañ me to nukunuwo dzi eye manye amesi ý agbe me woava eme le.

Mawu gblý be ' Zi kpoo eye Nyae be Nye enye Mawu'. De dzesi be Mawu megblý be 'Xý dzi Nye se' le afisia o; Mawu gblý be ' Nyae be Nye enye Mawu'. Le Biblia me ate÷u axý Mawu dzi ase eye anya nu tso Mawu ÷u kple woñsusu. Esia nyo gake be nanya nu ku fu Mwau ÷u vana eme to Afletý Yesu ðe nukunu ðe ùu kple ÷utilañ alala, nusese tso Gbýgbý Kýkýe gbý kple ÷ufofokpýkpý na Gbýgbý Kýkýe ðe didiwo dzi.

f- Mawu , Afletý Yesu kple Gbýgbý Kýkýe ðe mýwo

- Mawu gblý be, 'Miný kýkýe abe alesi nye la mele Kýkýe ene'eye ' Mifu agbo fe nu dzi'.Eye Mawu gblý be 'Mebia ÷utikýkýewo katañ.

Alesi wole be woadi nue, Ase gbe, Axý nu kple Afe afýe

«Mekpý d^oifufu» eye «Mewu d^oifula» le Nuwo katafme

9

- E=lýla la le fefefia: Ne enye be megefe Gbýgbý Kýkýe le amegbýníný me to Gbýgbý Kýkýe le gbesese kple Gbýgbý Kýkýe le nyawo sese me eye makpý eye efe kutsetsewo, elabena mefoa toe le esime Gbýgbý Kýkýe la nye Mawu ta.

- Gbýgbý Kýkýe la le nu nam , kplýam eye wotana mý nam eye nukunuwo vana eme le nye agbe me.

-Aletý Yesu leávu le nye kplii dome , ne enye be metry tso nusiwo mewý na vayi la me, siwo wým mele kple siwo agava va la me.

-Ekema ÷utete aný adi nye be madi be ' maku le Kristo me eye maný agbe le Kristo me' to týtrý si atso Aletý Yesu le nukunu le úu kple ÷utilafme.

- Eye mýtata tso Gbýgbý Kýkýe la gbý si nye 'Gbýgbý kple Nyatefe' la adzrom.

-Emetsonu: Mekpý týtrý to Aletý Yesu le nukunu le úu kple ÷utilafdzi agefe Mawu le ÷usefme.

g-Meka amegbetý le kýnyinyi feke o. Enye nusi le etefe eye woekatafku fe Mawu kple Rhema, Gbýgbý Kýkýe le gbe, la ÷u.

- Enye nye kple xexe si hiafna dýyyyy tý (nye vevesesewo katafnu tsina ...esia...i si megena fe ememe fo ta nye ÷ufofo si le Aletý Yesu le nukunu le úu kple ÷utilafgbý).

-E=lýla la le fefefia: Mawu wý ame kple DNA. DNA le folfe gbaťý la wý feka kple amesi tý wonye. DNA le folfe evelia hařgawý feka kple folfe gbaťý si le kadede me kple folfe gbaťý la.Gake folfe etýlia eya la dza hema fa tso ame ÷u. Ne enye nafe gblefe ame le lafne la ekama etso na DNA gbý. Nukunu si dzýna le ame me la nyea týtrý si vana hetrya nusi gblefe DNA le nukunu dzea gýme tso folfe etýlia si mele kadede feke me kple ÷utilaf. Esia nye tefe si nukunu vana eme le hafi va doa ÷utilaf Mexý DNA le folfe etýlia sia le dýyyyy kpý. Nukunu metso amegbetý gbý o . Evý amegbetý ate÷u axý nukunuwo to Gbýgbý Kýkýe le mý si nye Aletý Yesu le nukunu le úu kple ÷utilafdzi.Nafeke meli si amegbetý ate÷u awý ku fe DNA le folfe etýlia sia ÷u o.

- Bometsinya wonye be woafu ÷u fe anyigba dzi nuwo ÷u eye a=lý Dziřto be.

- Aletý Yesu Kristo kple Gbýgbý Kýkýe fe dýdeasi wonye be woawý wole dý le nye kpakple ame bubuwo le agbe me.

- Elena amegbetý be woanya be yemele feke me o , go gbýlo ko yenye.

- Aleke ame le afý feka aný anyigba dzi fiafuře me eye bubu aný Dziřto fiafuře me, esime wokple eve la kataf woawý dý le gařtořo feka dzi? „ eyi...i mekpý ÷usef fe Dziřto Fiafuře la dzi o. Enye gařtořo kple ÷ufofowo

Mawu ta mý afe fi na ÷utsu kple nyínu be woazý edzi axý nukunuwo tso Mawu gbý na wofokuiwo

öutsuwo kple nyínuwo di yewoaleeyewo ÷týwo le mýwo atsý elabena nusi woyý be agbenýný kple nyametsotso le dzena, abe lýlýřnu ene su yewo si. Tso ekema dzi wofe wole ÷kuwo fa le Mawu le Mýwo dzi, wole wole agbe mýwo tsý, eye wodze nyametsotso na wofokuiwo gýme le wole dzi si Mawu na ame sia ame etýxý etýxý le nugýmesese nu.

Wodze afiatsotso le nusi ta nu hiařwo le agbe me eye wotsi dzimafe fi le Mawu le nuhiařiakpýkpýwo me eye fifia wole amewo wý be woaxý ase fe wole fukpekpewo dzi elabena wonye amegbetýwo ta kple alo be viviti la tsitre fe wo ÷u. Womele asi tým edzi be yewole agbagba dzem be yewoaný agbe le yewofokuiwo si o, abe alesi Aletý yesu gblýe ene be '' eli Kplim alo etsitre fe öunye''. Wolýřafařkple afařfe edzi be yewo býbý ta fe Mawu le mýwo te, alo be yewole agbe ným le mý si dze yewo ÷u nu ke abe : lýlýřnu ene.

Tařtonya: Wole Mawu kpým le wole nugýmesese kple úynudýřýřesime wole be woakpýe le Mawu le gýmesese si hena nukunuwo va ný nu. Mawu be '' Nye mýwo menye miaře mýwo o eye miaře mýwo menye Nye mýwo o; Nye susuwo menye miaře susuwo o eye miaře susuwo menye Nye susuwo o, elabena Nye susuwo ký wu miaře susuwo''; eye '' Nye mýwo ký wu miaře mýwo.'' Ne enye be dzi fe le le wořvavařla , ele na wořbe nabýbýř fokuiwoře Mawu te eye atsý lýlýřna Mawu le mýwo.

Alesi woë be woadi nue, Ase gbe, Axý nu kple Afe afýe

«Mekpý d'ifufu» eye «Mewu d'ifula» le Nuwo katafme

10

Mawu bia öutikýkýewo Katafeye mý , eka si dzi Mawu ato axý öutikýkýewo Katafenye esime miábýbý miáfe dziwo Ný, abe alesi Afetý Yesu wýe le Atitsoga ÷u esime Wogblý be: ' Ewunu vý' E) miáte÷u abybý miáfe dziwo nenemake fe Eyama te eye miáxy 'Dzilfo Fiafu' de miáfe agbe abe alesi Afetý Yesu zý le eme le efe anyigba dzi ný...i esime Wotia yi Dzilfo ene.

Azýlizýzý le Dzilfo Fiafu' la me, xý nu tso Fiafu' la me eye xý nu gefe tso Mawu gbý abe alesi ko nate÷ui ene tso Mawu gbý le woëfeka fe mý dzi.

- 1- Axý Afetý Yesu fe nukunu fe úu kple öutila'fe nusianu tefe. Nye nusi de blibo wu.
  - 2- Ele nawoëbe naly' Mawu, Efe lýly'hu kple mýwo na nyo ÷u woë tsý ÷utikýkýewo katafna Mawu eye 'gblý be e' Afetý '.
  - 3- Elebe nagbe nu le fokuiwoëgbý, le ame bubuwo kataf kple xexea me gbý le ...eyi...i sia me , be nate÷u akpý vovo agefe Dzofo blibo. Dzilfo feka koe li eye feke mekpe fe e÷u o. Ekema ate÷u azý to agbo feka ma si ana be 'naný agbe le Dzilfo va anyigba dzi la me'
  - 4- Etso woëfeka gbý woëbe naný abe alesi nele ene, kple, alo be nagbugbý ava nýny me sia me
  - 5- Zu ame tiatia (kpý 'Dýdeasi fe fo'fowo esime ne zu ame tiatia eye nexý nukunuwo vý megbe' axa 7lia, 1-g) tso alesi woëamenyenyeye, dzi, susu kple ÷use'woatrý be nazu dzifula abe alesi Afetý Yesu nye Dzilfo eye Wowu dzifula fe xexe sia me dzi.
  - 6- Yohanes 19:30 'Wowu enu vý' kple Yohanes 17:4 'Meký Woëöký ÷utile anyigba dzi, Mewu dý si ne Nam be Mawý le anyigba dzi la nu' Kpý woëdzi fe goglofe kekeake me , naxý fefefiawo, lý'fe wokata'dzi, xý wo kataf'be 'Ewu nu vý', ekema xý woë nukunu týxýwo.
  - 7- Ne enye be Gbýgbý Kýkýe kle'fe mewoëeye nese kpýfe÷u siawo gýme ekama woakpefe ÷uwoë be nazý le Dzilfo Fiafu' fi va anyigba dzi la me.
  - a- Anyigba dzi fe kpýfe÷u: Se gba'ýwo le anyigba dzi kple amefokui fe susu ÷u dzýdzý wofia miëbe miädzý eye miákpý miáfokuiwo ta.
  - b- Yamemýzýzý fe kpýfe÷u: Ne edi be yeazu yameúukula la elena woëbe nanya nu ku fe yamemýzýzý ÷u, za'yamemýzýzý fe sewo eye nato amegbetýwo susu tso alesi Mawu wý mié fo.
  - c- Dzilfo fe kpýfe÷u: Afetý Yesu be: 'Nye mýwo menye miáfe mýwo o eye nye susuwo menye miáfe susuwo o'. Ne medi be mazý' le Mawu fe Fiafu' me la, ele nam be mabýbý nye ame blibo la katafeye matsý Mawu fe dzi fe sewo, Mawu fe susuwo, Efe Lýly'hu kple Efe Mýwo.
- Abe alesi Afetý Yesu gblýe ene be ' Ele dzinye alo etsitre fe ÷unye'. Ele eme alo egodo eye enye nye futý.
- Meku dry'fe afe le fe 2018 lia me- Mawu enye Mawu gbagbe, tso ÷utikýkýe me yi ÷utikýkýe me, naneke meli si ale Mawu fe tefe feka o, Mawu ný anyi vayi, Eli eye Woäný anyi faa. Kristo be, ' Wowu enu vý' tso amegbetý si nye nuvíwýla dzi wo'zu Kristo fe vi le Mawu me. Miéle nukunu fe ...eyi...i la fe gýmedze...i. Amegbetý fe ÷utete nu atsi le afa÷ufemýwo zaza'...eyi...i la fe nuwuwu (kpý axa 17 lia ku fe fo'fe si le Dzilfo fi va anyigba dzi godo ÷u) abe alesi woë ene. Enye amegbetý fe asinu- dýwýwý si wo'zu klivi nasi me ag be feke mele o. Le nýny me make me miéfo ta fo'fe adelia le Kristo me (kpý axa 18-19), aný agbe fe Afetý Yesu fe nyawo nu, ' Wowu enu vý'.
- Le kpýfe÷u me. Abe alesi woký Filipo dzoe ene la, nukunu feka ma gakpýtý li fe 2000 sý÷ enye si. Miákpye be fo'fe adeawo kataf'ý fu' kple nukunu siwo fe afa÷ufemý zaza' la ta. Ekema Afetý Yesu fe nukunu fe úu la axý ÷utikýkýewo kataf' ana miánýa nu ku fe fo'fe adelia si hena agbe vý ÷u. Esia woyý na be ' Dzilfo fi va anyigba dzi'. Nukunuwo ayi edzi ahe agbe vý abe alesi Mawu fui tso gýmedzedzea me ke ene. Miéle ' Wowu enu vý' si wofe gbefaf' fe 2000 sý÷ woenye esi la me. Dzilfo fi va anyigba la akpý emevava le ...eyi...i sia fe nuwuwu. Enye kadede menýný kpakple Gbýgbý Kýkýe si akpý ÷use' fe afa÷ufemý' zaza' dzi.
- Le kpýfe÷u me: Geluhý adeawo. Amesiamé si si hý adre aný akpý asi, le ÷utila'nu mate÷u ava eme o, gake Gbýgbý Kýkýe ana woava eme.

Alesi wote be woadi nue, Ase gbe, Axý nu kple Afe afýe

«Mekpý d^oifufu» eye «Mewu d^oifula» le Nuwo katafme

11

4 Azýlizýy le Dziŋo Fiafulle manya la me asiŋu.

a- Ele nam be ' le Kristo me any agbe le Kristo me' le nusianu me le ...eawo kataf.i.

b- Ele be lylýfíŋe nya afe naný nye kpakple Afetý Yesu ŋe nukunu ŋe úu kple ÷utilaf dome wu nye ÷tý. do ÷ku edzi be nuwo katafku fe Afetý Yesu ŋe nukunu ŋe úu kple ÷utilaf ÷u. Si meglefefeke fi o.

c- Mýtata siwo katafaný ÷gý nye la, metsý wo de Afetý Yesu ŋe nukunu ŋe úu kple gbesese tso Gbýgbý Kýkýe gbý te.

d- Menyae be naneke mele asi nye si matsý ana o .Negbe nye ÷tý katafnye etsý si vayi la kataf etsý si gbýna' AfetýYesu xý nusiwo katafnye tynye'

e- ' Nye ame blibo la kataf fi gbýlo le woasi kple dzi me Afetý Yesu. Ne nafe susý nam si matsý vÿ la, Afetý xýwo nye ame blibo la kataf' Ne ele eme be nafe gakpýtý haŋ la Afetý, mefekuku xý nusianu kple nu maleawo kataf tso menye kple tso gbýnye le ...esia...i si netýfalo ava lýf tso fifia tsýyi mavý.

f ' Miexya nu o elabena miebia nu o.' Mese nusia gýme, eyata mexýe de eme eye mebia Afetý Yesu bona ' Medi woagbe si le me woibe woaný menye'. Emegbe Gbýgbý Kýkýe la fo e÷u gblý be, ' Mate÷u awý esia'.

g- Ele be ' Maku le Kristo me be maný agbe le Kristo me' eye maxý nusi Kristo dzrafo fi nam le atitsoga ÷u esi me woenukunu ŋe úu kple ÷utilaf na Yesu. Ekema mase gbe be ' Mele me woeye woehafele menye'.

h- Elebe ' Maku le Kristo me gbesiagbe be maný agbe le Kristo me gbesiagbe, ekema maný agbe be ' makule Kristo me ' be maxý Kristo ŋe mavýmavý nyenye .

i- Didi la tso nye dzi kple menye, gake didi la mede to akpa o, alo mekpýli gý hafo esime wote be woaný e hafi, gake metsýe fo woafý nu, metsýe de woasi me eye metsýe dafe woedzi dzi, AfetýYesu.

j- Mele ÷e÷em tso ememe ke be mele Dziŋofiafulle fi va anyigba dzi la me. Eye nye afi afeke medo le eme o.

k- Mawu nya nye ÷e÷e ŋe gogloŋe le ...eawo kataf.i

l- Ekema mekpý amenuveve si gýme ame feke mate÷u afe o

m- Mele Mawu mavý la ŋe asiwo me.

n- Afetý Yesu mele woelalam be maxýnu tso gbýwoe Mexý ÷utifafa, eye menyae be ENYO.Menye be ada asi fe edzi eye mate÷u akpý emvava kpuie, gake awý dý le efokui si eye menyae be ENYO le gbý woekple le WoèDziŋo Fiafulle si foxlaŋ la me.

o- Mate÷u awý nu siwo kataf tso gbý woekple me woèle Kristo me Mawu.

r- Elenam be maný edzi mado go le fokui nye me ade to le Kristo wu etsý si vayi faa. Esia nye mý feka si koe li alo týtrý nu atso le nye agbe me eye nyemagaxý nukunu feke o, eye matsi tele feka le xexe me eye nukunu vavafeke magadzý le nye agbe me o.

s- Elebe woakpý hiafiafiawo gbý gbesiagbe, ÷di kple fieŋtsý yi edzi faa.

t- Nyeme dana akpe na Mawu o, malyf fe Mawu ŋe amegbýnyný, Mawu ŋe amegbýnyný feka hýko dzi, ekema mase gbe be ' Mele me woeye woehafele Menye'. Mebui be ne meda akpe na Mawu, ekema mele nu kpým le eme tso egodo eye nyemele eme o.' Mele me woeye woehafele Menye'. Ne medo go Mawu ÷ku me kple ÷ku me la, nyeme dana akpe o, gake mewya feka kple Mawu , nu bubu fesiafe le abe alesi Afetý Yesu gblý ene be ' ele dzi nye alo etsitre fe öu nye'.

Mawu bia dzimetyrý le kple to Afetý Yesu ŋe nukunu ŋe úu kple ÷utilaf Esia nye Eŋe mýsi wota na miebe miato edzi tsýsýke ŋe nukunu blibotý, si yome nukunu ŋe katutu , nukunu ŋe mýtatan, nukunu ŋe dýyýyý, nukunu ŋe ametakpýkpý, nukunu ŋe nuhiafiafiawo kpýkpý kple nukunu ŋe agbe le Dziŋo Fiafulle fi va anyigba dzi la me egbe kpakple Agbe Mavý kpýkpý woadze, Afetý Yesu be, 'Wowu enu vý', eye 'woèXýse la yý dý woè.

5- Amesi wu dzifula ŋe mýzýy

a- Xýse manýmee la ame afeke mate÷u adze Mawu ÷u o.

b- Ele be ' Aku le Kristo me be naný agbe le Kristo me'. Mawu matrý woenyawo dze ÷gý o, abe alesi Afetý Yesu gblýe ene be: 'Woèxýse la yý dý woè

c- Elena woibe nafe asi xexea me kple woè÷tý ŋe agbagbadzedzewo ÷u eye axý alesi Afetý la kpýa nuwoe na fokui woè

d- Elebe lýlýfí si nefo na Mawu nafo lýlýfí na woè÷tý kple woenyawo.

e- Ne etsý xýse si le asi woèle woèkadedemenýný kple Mawu fyli kpakple woè÷týkple woenyawo ekema akpý be woèxýse la ado ÷utila.

Alesi wole be woadi nue, Ase gbe, Axý nu kple Afe afýe

«Mekpý d^oifufu» eye «Mewu d^oifula» le Nuwo katafme

12

Meva kefe =u to amefokui me yiye dzi vasefe esime mafofofe si nye kuxiwo megadoa =ydz na nye ametia o , eye megayi na edzi gena fe fokui nye me fe edzi wu tsaf, ase Mawu fe amegbýnny fe edzi wu tsaf alegbegbe be ne mego go be mawý nye dýdeasiwo le =utilaf me, týtrý gena fe nusiwo foxlaf kple nye =tý nye agbe me, alebe kpakple Mawu dome kadede la gasea fe dzi. Ele eme vavaf vavaf vavaf Nugafý enye be lýt Mawu abe alesi Mawu =tý lýt Efokui ene. Mawu bia =utikýkýewo kataf tso Efe nuwýwý la kple eviawo gbý, 'Mele mewoeye woehafele Menye' alo 'kpewo ado ...li' eyata subým. Kele gbafe 2018- Afetý la fo nu nam bena, ' nusianu si na biam la le asi nye'. Ne egefe ewýwý me sugbýla akpýe be ye le eme tsý wu egodo. Akpý ta na woagbe . Woedzi kple woagbe woalefe Mwau =u. Akpý =utifafa si fo gýmesesewo katafa. Akpýe be agbe bubu afe adze dýwýwý le woagbe me. Wotia wo be nase gbe tso Gbýgbý Kýkýe la gbý le eya =tý fe dýwýwý nu eye aný te fe efe =ku me axý nu. Nusia nu mele tsotso ge o ayi edzi. Gbýgbý Kýkýe la fo nu nam =keke etýsý= eye wobe 'nusianu si hiaf woeye ava hiaf wo le asinye'. Outifafa kple dzýdzýenyenyeye wo su asinye eye melike sefie maúamaú- Rhema fe dýwý-gbalef =lýla.

Ta 10 lia: Agbenýnny le dzifufu me to Rhema fe =ufofokpýkpy me.

= > Rhema fe fofýfo dýwýfe

* Amesí le fodo me fe agbe

Ne eva eme be nyýnu afe trý dzi me eye wotiae to Afetý Yesu fe nukunu fe úu kple =utilaf kple Gbýgbý Kýkýe fe gbesese dzi, ekema ate=u ase Gbýgbý Kýkýe fe gbe tso fevi la =u eye axý mýtata ku fe efe kuxi kple agbe =u. Ekema Gbýgbý Kýkýe fe gbesese kple folle yi folle fe mýtata, woafie mý si dzi woato be mafe fu la fuge o.

* Dekakpui si me Gbýgbý Kóko gbó dọ, si tso mo dzodzoe yina eye wotsoa nya dzodzoe me.

Ne eva eme be kadede vavafe gefe fekakpui afe kple Afetý Yesu fe nukunu fe úu kple =utilaf dome la, efe agbe mý la trýna be woazu Kristo fe nusryfi afe to Afetý Yesu fe nukunu fe úu kple =utilaf kple Gbýgbý Kýkýe fe gbesese dzi. Womegale týtrý ge ayi megbe abe nusryfa 11 wo ene o, elabena fekakpuiwo se gbe tso wole dzi me eye menye tso wole susu me o. ENYE NUSI VA DZÜNA.

*Vovo tso afitama zaza si me

Ne eva eme be ame afe gefe kadede vavafe me kpakple Afetý Yesu fe nukunu fe úu kple =utilaf eye Gbýgbý Kýkýe la fo nu nawo, wodo =utilaf Ame la za na afitama atsý ma efokui fa tso xexe bubu esi womedi be yewo atsa ka kple la gbý, gake ...eyi...i si me wole didim be yewoama fa tso xexe bubu la gbý la , nenemake wogaxýna nu bubu dzi se. Ne wokpý be nukunu afe do =utilaf la woxýna edzi sena elabena edo =utilaf Asese be woatry ayi megbe le esime wole =gý yim le Afetý Yesu fe nukunu fe úu kple =utilaf me, hele =utikýkýe tsým na Mawu ...esia..i agblý be 'ef Afetý' YESU KRISTO XÜXÜ ENYE NUMETOTO ŠE , OŠE KÜKÜTÜ WU.

*Vovo tso ký= dzi tike zaza si me

Mekpý dýyýlagaíwo tsry amewo bubuwo fe agbe to atikewo dzi elabena =ufofo mele wosi o, nusi le wosi koe nye dýyýnuwo. Dýyýlagaíwo fe dzi gba elabena wodi be =ufofo si dze na dýlelewo naný yewo si gake wobla wole asiwo . Negbe Afetý Yesu fe nukunu fe úu kple =utilaf ko si nukunu fe =usef la le be woýy dý woavý ke=ke= , dýyýyý nukunutyé fe =usef kple katutu nukunutyé fe =usef DZE AGBAGBA BE NANYE DÜYÜLAGAI VAVAI Ü A, E- SI NYE KRISTO ŠE NUSRÜLA A, E.

*Dýlelefe fefefa le ame dzi nukunutyé

Öusef le Afetý Yesu fe nukunu fe úu kple =utilaf si be woafe la megbegblefa eye atu ka ame. Mezañny ...esia...i. Medana nye asi fe afi si menya veve sem le eye agblý be ' Afetý Yesu wo nukunu fe úu kple =utilaf Ebia =utikýkýewo katafeye mefo =u be ef. Magefe ememe ke, ekema =utifafa asu asi nye, vevesesewo dzo na le dzi nye , eye mekpýna katutu nukunutyé . Ne vevesesea gatrý va la megagena fe ememe fe edzi wu tsafeye mekpýna dýyýyý. Enye nusi dzýna.

*Nukunu fe dýyýyý

Abe alesi megblye vayi ene, =usef le Afetý Yesu fe nukunu fe úu kple =utilaf si be woayýdý alo atu ka nukunu tyé. Gbýgbý Kýkýe fea gbela dýyýyý. Na woatia wo fe zy le eme, xy nusi Gbýgbý Kýkýe gblý dzi se eye be nazu Kristo fe nusryfa.